

Hvordan kommunikerer unge om og bruger røgfri nikotin?

Gry Grundtvig
Projektleder
Velfærdsteamet, COWI

Gry Grundtvig, Projektleder, Velfærdsteamet COWI

Hvordan kommunikerer unge om og bruger røgfri nikotin?

GRY GRUNDTVIG, CAND.SCIENT. SOC.

PROJEKTLEDER

COWI

Hvordan kommunikerer unge om og bruger røgfri nikotin?

- En kvalitativ undersøgelse af 15-24-åriges forbrug af røgfrie tobaks- og nikotinprodukter
 - Fem fokusgruppeinterviews med i alt 37 unge
 - En fokusgruppe i hver region
 - Forskellige uddannelsesinstitutioner (HF/VUC, STX, EUD/EUX og 10.klasse/Ungdomsskole)
 - Rekruttering gennem kontakt til uddannelsesinstitutionerne
 - 85 vox-pops på 10 uddannelsesinstitutioner, i alt 205 unge
 - Andre uddannelsesinstitutioner end fokusgruppe i pågældende region
- En kvalitativ undersøgelse af forældres perspektiver på røgfrie tobaks- og nikotinprodukter
 - Telefoninterviews med 27 forældre, der havde børn i 6.-9.klasse på 12 forskellige skoler fordelt på hele landet
 - 18 kvinder og 9 mænd fordelt på alder, uddannelse, bopæl og beskæftigelse
 - Rekrutteret gennem AULA

Hvordan kommunikerer unge om og bruger røgfri nikotin?

- **To fokusområder:**

- **De unges italesættelse af røgfri nikotin**

- Hvordan opfatter og taler de unge om produkterne.

- **De unges forbrug**

- Omfang
 - Typer af produkter
 - Hvornår og hvorfor de unge starter
 - Hvornår og hvordan produkterne bruges
 - Sammenhængen mellem brug af cigaretter og røgfri nikotin
 - Det sundhedsmæssige aspekt af brugen af røgfrie nikotinprodukter
 - Forældre

- **Vigtig viden for at kunne kommunikere med unge om brugen af røgfrie nikotinprodukter**

Hvordan kommunikerer unge om og bruger røgfri nikotin?

ITALESÆTTELSE AF RØGFRIE NIKOTINPRODUKTER

- Definition (brugt i COWI undersøgelse) på 'Røgfrie tobak og nikotinprodukter': snus, tyggetobak, og nikotinposer.
- De unge skelner ikke mellem de forskellige typer af røgfrie nikotinprodukter.
- **Snus** bruges som samlet betegnelse, selvom de fleste primært bruger og kender nikotinposer.

Ord, der går igen	Klinger (Reg H, Midt og Nord)	Træstamme (ved tre på én gang) (Reg H, Midt og Nord)	Dus (Reg H og Nord)
Ord, fra bestemte grupperinger	Hvad tid er det? [tid til snus] Puka-poser Hugga Inger MT Rotteble Himmelpude Madpakker	Scooby Diddy Deddy Pik Pepsi "D" Overlæbeguf	Tyggegummi Lars Larsen Snot Afslapningsmidlet Et stykke slik til Mussa Slik

Hvordan kommunikerer unge om og bruger røgfri nikotin?

- De forskellige navne gør:
 - det nemt at skjule de unges brug for lærere og forældre, fordi navnene kan skifte fra dag til dag
 - skaber en form for samhørighed mellem de unge. Kælenavne kan således udgøre en form for tilhørsforhold til de grupperinger, de unge færdes i.
- Stadig en fælles forståelse mellem de unge af, hvad der bliver talt om.
- Ikke-sproglig kommunikation om produkterne (at pege på overlæben).

Hvordan kommunikerer unge om og bruger røgfri nikotin?

DE UNGES FORBRUG

- **OMFANG:**

- 41 % af de adspurgte ved vox-pops brugte eller havde prøvet røgfrie nikotinprodukter.
- Nogle benytter produkterne dagligt, mens andre alene bruger produkterne lejlighedsvist, typisk i forbindelse med fester.
- Typisk 4-6 poser om dagen, hvis daglig bruger.
- Højere forbrug til fester (dobbelte så mange poser som til hverdag). Enkelte bruger færre (danser, drikker eller andet).
- Alle typer af unge benytter produkterne (alder, uddannelse, køn interesser etc.). Dog lavest blandt de ældste (22-24 år), og lidt flere drenge end piger.

” Med snus er det ikke en bestemt type, der bruger det”

(Ung fra fokusgruppe)

Hvordan kommunikerer unge om og bruger røgfri nikotin?

DE UNGES FORBRUG

• TYPER AF PRODUKTER:

- De fleste bruger primært nikotinposer.
- De unge bruger generelt produkterne med den største mængde nikotin, fordi de dermed får mest nikotin for pengene.
- Nikotinposer frem for tyggetobak eller snus pga. nikotinposernes udseende og lugt (indeholder ikke tobak og lugter derfor mindre og farver ikke spyt m.m.). Mindre synlige, da de er hvide.
- Ved brug af flere poser, bruges typisk to poser samtidig for at opnå en højere effekt. Mange af de unge kender nogen, der har prøvet 4-6 poser på én gang.

"Altså, hvis man har taget det i længere tid, så kan man næsten ikke mærke dem med mindre styrke. Men jeg kender nogen, der køber nogle med mindre styrke og kalder det "afvænnings-snus"

(Ung fra fokusgruppe)

Hvordan kommunikerer unge om og bruger røgfri nikotin?

DE UNGES FORBRUG

- **Hvornår og hvorfor de unge starter:**

- Starter typisk som 15-16 årige (1 år efter de har prøvet cigaretter)
- Starter typisk med cigaretter og går senere over til røgfrie nikotinprodukter. Mange har dobbeltforbrug.
- Sociale relationer er en af de afgørende faktorer for, hvorvidt de unge starter og bliver fastholdt i et forbrug af nikotinprodukter.
- Valg af røgfrie nikotinprodukter frem for cigaretter:
 - Ingen lugt
 - Produkterne kan både bruges ude og indenfor
 - Muligt at skjule forbruget, hvilket gør det nemmere for de unge at bruge produkterne f.eks. i skoletiden på trods af "røgfri skoletid"

"Snus; du kan tage det hvor som helst, i bil, hjemme, i bussen, selvom dine forældre er der. Det kan man ikke med smøger"

(Ung fra fokusgruppe)

Hvordan kommunikerer unge om og bruger røgfri nikotin?

DE UNGES FORBRUG

- **Hvornår og hvordan produkterne bruges:**

- Produkterne bruges derhjemme, i skolen, på arbejde og i fritiden.
- Øget forbrug til fester.
- Bruges i forbindelse med mere stillesiddende og indendørs aktiviteter (spiller computer, ser film, i undervisningen eller generelt slapper af).
- Bruges især om morgenen og efter måltider – særligt aftensmad samt ved festlige lejligheder.
- Kedsomhed og stress

"Jeg bruger det mindre i weekenderne, for der er det lettere at få pusten, når man ikke skal tænke så meget på hverdagen og stress."

(Ung fra vox-pop)

- Stærk dele-kultur blandt de unge. Det er socialt uacceptabelt ikke at dele ud.

Hvordan kommunikerer unge om og bruger røgfri nikotin?

DE UNGES FORBRUG

- **Sammenhængen mellem brug af cigaretter og røgfri nikotin**

- Produkterne opfattes som mere forenelige med sportslige interesser/ambitioner end rygning - produkterne påvirker ikke deres fysiske ydeevne i samme omfang.
- Røgfrie nikotinprodukter opfattes i højere grad end rygning som socialt acceptabelt blandt de unge.

"Altså når det [nikotinposer] ikke lugter eller noget, så kan man ikke se det. Man er vokset op med, at rygning er det slemme – snus har man ikke hørt noget om"

(Ung fra fokusgruppe)

"Man bliver ikke set ned på, når man bruger snus, ligesom man gør med smøger"

(Ung fra fokusgruppe)

Hvordan kommunikerer unge om og bruger røgfri nikotin?

DE UNGES FORBRUG

- **Det sundhedsmæssige aspekt:**

- Nogle unge mangler viden om de sundhedsskadelige effekter – viden, der kan have betydning for hvorvidt *de starter*

"Jo mere man ved, jo mere mister man lysten"

(Ung fra vox-pop)

- MEN – langt de fleste unge er i vid udstrækning bekendte med, at der er sundhedsskadelige konsekvenser forbundet med brugen af røgfrie nikotinprodukter (særligt påvirkningen af tandkødet).
- De unge frygter i langt højere grad de sundhedsskadelige konsekvenser ved rygning og nogen bruger røgfrie nikotinprodukter til at stoppe med at ryge. De unge tager i det hele taget let på de sundhedsskadelige konsekvenser

"Jeg tænker ikke over konsekvenserne. Eller [siges med et grin] om morgenen tænker jeg: "Jeg kan bruge en klinge", men så tænker jeg "nå nej, jeg kan få cancer" og så gør jeg det ikke... Eller [griner] Jo, det gør jeg.. [griner]

(Ung fra fokusgruppe)

Hvordan kommunikerer unge om og bruger røgfri nikotin?

• FORÆLDRE

- Størstedelen af de unge fortæller *ikke* deres forældre om deres forbrug (vil ikke skuffe eller have reprimander).
- Produkterne er nemme at skjule, hvorfor forældre ikke finder ud af at deres børn bruger røgfrie nikotinprodukter.
- Forældrene mangler generelt viden om produkterne og ved ikke, hvad de skal være opmærksomme på. De mangler desuden viden om de sundhedsskadelige konsekvenser af produkterne.
- Forældrene har ikke viden om udbredelsen af produkterne.
- Generel holdning: Mit barn bruger ikke produkterne!
- Manglende dialog på skoler og i forældresamarbejdet på skoler om røgfrie nikotinprodukter (medvirker til holdningen om, at produkterne ikke er udbredte og ikke udgør et problem).

Hvordan kommunikerer unge om og bruger røgfri nikotin?

OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER

- **Italesættelse:** At der *ikke* er et fast sprog for de forskellige produkter, som gør det nemmere at skjule forbruget (OBS skoler, forældre og rygestopkonsulenter m.fl.) - produkterne er i forvejen nemme at skjule under overlæben.
- **Rygning:** Overlap i brugen af røgfrie nikotinprodukter og rygning gør, at indsatser rettet mod at reducere forbruget af det ene produkt risikerer blot at flytte forbruget over på det andet produkt.
- **Manglende viden og dialog om produkterne:**
 - Større kendskab til konsekvenserne ved at bruge produkterne blandt unge, forældre og uddannelsesinstitutioner.
 - Mere dialog på skoler og i forældresamarbejdet på skoler om røgfrie nikotinprodukter (f.eks. om udbredelsen, brugen og italesættelsen af produkterne samt konsekvenser).